

मपहतं विनाशयतम् आदरे वीप्सा तं-तम् इदेवार्थे तं-तमेव शत्रुमपहतं तत्-
 त्समानमेव सर्वमपि शत्रुं विनाशयतम् तत्रापि विशेष्यते वज्रेण वज्राख्येनायुधेन
 तं-तमित् तं-तमेव शत्रुं विनाशयतम् । तदो वीप्साश्चवणाद्यदोऽपि वीप्सा यो
 यः शत्रुर्नोऽस्मान्पृतन्यात् पृतनां सेनां कुर्यात् योधयेदित्यर्थः ॥ इदानीमिन्द्रः प्र-
 त्यक्षो वज्रस्य कर्तृत्वं चोच्यते हे शूर इन्द्र त्वदीयो वज्रो यद्यदा गहनमत्यन्तग-
 म्भीरं वनं जलं वा प्रति दूरे चत्ताय चततिर्गतिकर्मा वनेऽतिदूरगताय शत्रवे
 हस्तत् हन्तिः कामनार्थः शत्रुं प्राप्तुं कामयते तदा तमपि दूरगतमिनक्षत् प्राप्नु-
 यात् इनक्षतिर्व्याप्तिकर्मा वने दूरगतमपि इह्न्गृह्णात्येवेत्यर्थः । ततो दर्मा दारय-
 तीति दर्मा दृ विदारि अन्येभ्योऽपि दृश्यन्तऽइति [पा० ३. २. ७५.] मनिप्रत्ययः वि-
 दारणशीलो वज्रः अस्माकमस्मदीयान्विश्चतः सर्वतः स्थितान्विश्चतः सर्वान् शत्रू-
 न्यरि दर्षष्टि परितो विदारयतु दीर्यतेराशीर्लिङि तडि वृषम् ॥ का० [१२. ४. २८.]
 पृथक्कामेषु भूर्भुव इति । नानाकामेषु यजमानेषु सर्वे वाग्विसर्जनं कुर्युः ॥ हे
 भूर्भुवः स्वः अग्निवायुसूर्याः वयं प्रजाभिः सुप्रजाः स्याम वीरैः पुत्रैः सुवीराः स्याम
 पोषैः पुष्टिभिः सुपोषाः स्याम भवेम । एकवचनान्तोऽयं व्याख्यातः [३. ३७. ७.
 २१.] अत्र तु बहुवचनान्तो मन्त्रः ॥ ५३ ॥ सत्रोत्थानं समाप्तम् ॥ ॥

XXIII. a. परमेष्ठ्यभिधीतः । b. प्रजापतिर्वाचि व्याहृतायाम् । c. अन्धो
 ऽग्रहेतः । d. सविता सन्याम् । e. विश्वकर्मा दीक्षायां ।
 f. पूषा सौमक्रयणायाम् ॥ ५४ ॥

का० [२५. ६. १-६.] परमेष्ठ्यादींश्चतुस्त्रिंशतं जुहोति धर्मदुग्धाले चादोहे चो-
 दीच्या दोहस्थानेऽन्यस्याः शालाया वा पुरस्तात्प्राच्याः पुष्काण्डादक्षिणेऽस्थानि
 हुत्वा दोहयेत्पृषदाज्यस्कन्दने चैकऽइति । मृन्मयधर्मपात्रभेदे भिन्नमभिमृश्य परमे-
 ष्ठिने स्वाहा प्रजापतये स्वाहेत्यादीन्सलिलाय स्वाहेत्यन्तांश्चतुस्त्रिंशद्बोमान् जु-
 होति धर्मदुहो गोर्मरणे तत्स्थाने उद्भुल्याः स्थितायाः पत्नीशालापूर्वभागे प्रा-
 णुल्या वा पुष्पादक्षिणेऽस्थानि (३३.) परमेष्ठिने स्वाहेति चतुस्त्रिंशतमाज्याहुतीर्हु-
 त्वा तां दोहयेत् स्थालीस्थस्य सुक्स्थस्य वा पृषदाज्यस्य वा भ्रंशे एके आचार्याः